

FRITIDSHEM

– VÅRDNADSHAVARENS UPPFATTNINGAR OM
FRITIDHEMSVERKSAMHETEN

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Dennis Andersson
Otto Svanberg

2017-LÄRFHEM-K04

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Grundlärarutbildning med inriktning mot fritidshem

Svensk titel: Fritidshem, Vårdnadshavarens uppfattningar om fritidsverksamheten

Engelsk titel: After-school care, Guardians perceptions about after-school care.

Utgivningsår: 2017

Författare: Dennis Andersson och Otto Svanberg

Handledare: Ann Ludvigsson

Examinator: Richard Baldwin

Nyckelord: Fritidshem, Vårdnadshavare, Fritidslärare. After-school care, Guardians, After-school teacher.

Sammanfattning

År 2016 kom den nya reviderade läroplanen, där Skolverket beskriver de målen som finns för fritidshemmet. Det har därmed blivit mer tydligt vad fritidshemmet ska arbeta med under fritidsverksamheten. I studien är vi intresserade av följande frågor.

Vilka uppfattningar har vårdnadshavarna om fritidsverksamheten?

Vilken roll anser vårdnadshavarna att läraren i fritidshem har?

Hur uppfattar vårdnadshavarna samspelet mellan fritidslärare och vårdnadshavare?

Vilka uppfattningar har vårdnadshavarna när det gäller lärande på fritidshem?

I studien har kvalitativ metod använts med intervjuer. Åtta vårdnadshavare med elever på två olika fritidshem deltar i studien. I resultatet framgår det att vårdnadshavarna har olika uppfattningar om fritidshemmets verksamhet. Den uppfattning som dominerar bland vårdnadshavarna är att fritidshemsverksamheten är en plats där deras barn kan få passning och utöva fri lek. Vårdnadshavarna efterfrågar mer information av lärarna om fritidshemmets uppdrag och hur de arbetar med eleverna för att få mer insyn och kunna påverka verksamheten. Därmed anser vissa vårdnadshavare att fritidslärarna måste bli bättre på att informera om verksamheten, för att öka vårdnadshavarnas insyn och påverkan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
Syfte	2
Frågeställningar	2
BAKGRUND	3
Fritidshemmets utveckling	3
Vårdnadshavares inflytande i skola och fritidshem	4
Vårdnadshavares inflytande i fritidshem idag	5
Lärande på fritidshem	7
Den nya utbildningen	9
Teoretisk utgångspunkt.....	10
METOD	11
Kvalitativ metod.....	11
Intervju	11
Urval	12
Genomförande	13
Analys	13
Reliabilitet och Validitet.....	14
Forskningsetik.....	15
RESULTAT	16
Vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidsverksamheten	16
Vårdnadshavarnas uppfattningar om lärande på fritidshem.....	17
Vårdnadshavarnas uppfattningar om vilken roll läraren i fritidshem har	17
Samspelet mellan vårdnadshavare och lärare i fritidshem.....	19
DISKUSSION	21
Resultatdiskussion.....	21
Vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidsverksamheten	21

Vårdnadshavarnas uppfattningar om lärande på fritidshem.....	22
Vårdnadshavarnas uppfattningar om vilken roll läraren i fritidshem har	23
Samspelet mellan vårdnadshavare och lärare i fritidshem.....	24
Metoddiskussion.....	26
Didaktiska konsekvenser.....	26
REFERENSER	28

BILAGA 1 INFORMATIONSBREV

BILAGA 2 SAMTYCKESBLANKETT FÖR RESPONDENTER

BILAGA 3 INTERVJUFRÅGOR

INLEDNING

År 2016 kom den reviderade versionen av *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Där beskrivs de mål som fritidshemmet ska uppnå inom verksamheten. Utöver att komplettera skolan i de teoretiska ämnena har fritidshemmet ett stort uppdrag med att utveckla elevernas sociala kunskaper. Det har blivit mer tydligt vad fritidshemmet ska arbeta med under fritidhemstiden (Skolverket 2016, ss. 24-27). Frågan är då om elevernas vårdnadshavare känner till dessa mål, eller ser de på fritidshemmet som en förvaringsplats för sina barn när de arbetar. Genom denna studie vill vi undersöka vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidshemmet, och få en inblick i samspelet mellan vårdnadshavare och fritidslärare samt hur de uppfattar den roll lärarna i fritidshem har och vad barnen lär sig i fritidshemsverksamheten.

Philgren (2015) beskriver att fritidspersonal oftast känner sig undervärderad, som kan bero på flera faktorer varav en är att fritidshemmets uppdrag inte lyder under skolplikt. Därmed är fritidsverksamheten inte obligatoriskt, även om 82 procent av elever i 6-9 års ålder i Sverige är inskrivna på fritidshem idag. Ett av fritidshemmets uppdrag är att komplettera skolverksamhetens arbete med att uppfylla de gemensamma målen, gällande värdegrund och kunskap. Kompletteringen anser vi behövs för att bidra till en helhetsbild av eleven, för att gynna elevens utveckling och lärande (Philgren 2015, ss. 24-25). Det vi vill undersöka genom denna studie är vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidsverksamheten och vilken roll, enligt vårdnadshavarna, fritidshemmet och fritidsläraren har i verksamheten för elevers lärande.

Idén till denna studie har uppkommit genom kontakt med fritidshem, under vår utbildning till grundlärare med inriktning mot fritidshem. Men även utifrån eget intresse om hur vårdnadshavare uppfattar verksamheten där de lämnar sina barn. Vi anser att vårdnadshavarna besitter en stor roll för utvecklandet av fritidshemsverksamheten, för att gynna elevernas utveckling och inläring på fritidshemmet. Vi anser därmed att rollen som vårdnadshavarna har i fritidshemmet behöver tydliggöras, om fritidshemsverksamheten ska fortsätta utvecklas för att gynna elevens inläring och utvecklande.

Syfte

Syftet med studien är att ta reda på hur vårdnadshavaren till elever på fritidshem uppfattar fritidsverksamheten och lärandet på fritidshem, samt hur vårdnadshavarna ser på samspelet mellan fritidshem och hem.

Frågeställningar

Vilka uppfattningar har vårdnadshavarna om fritidsverksamheten?

Vilken roll anser vårdnadshavarna att läraren i fritidshem har?

Hur uppfattar vårdnadshavarna samspelet mellan fritidslärare och vårdnadshavare?

Vilka uppfattningar har vårdnadshavarna när det gäller lärande på fritidshem?

BAKGRUND

I det här kapitlet redogörs kort för fritidshemmets utveckling historiskt. Därefter kommer det en beskrivning om hur vårdnadshavarnas inflytande på fritidshemmet har utvecklats tills idag. Vidare tas styrdokument för fritidshem upp med fokus på det centrala innehållet i fritidsverksamheten. Därefter redogörs det för den nya utbildningen till grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem och den teoretiska utgångspunkten för studien.

Fritidshemmets utveckling

I 1800-talets slutskede började arbetsstugor att etableras, vilket är grunden till dagens fritidshem. Sverige var ett fattigt land under denna period, samtidigt som industrialiseringen ökade ställdes det krav på att alla familjemedlemmar var tvungna att arbeta. Konsekvenserna blev att barnen i dessa familjer stal, tiggde eller tog jobb som barnarbetare, vilket påverkade elevernas skolgång negativt. Efterfrågan på barnarbete hade dock minskat i slutet av 1800-talet. På grund av tekniska landvinningar och att det blev olagligt för barn under tolv år att arbeta, så började barnen istället vandra omkring på gatorna efter skolan (Klerfelt & Haglund 2011, ss.18-19). Initiativtagarna till arbetsstugorna var Fridtjuv Berg och Anna Hierta-Retzius. Enligt Rohlin (2012 s.14) var Fridtjuv Berg folkskollärare som engagerade sig i socialpolitiska frågor. Tillsammans med Anna Hierta-Retzius, skapade de en kommitté vars syfte var att ge de fattiga barnen som drev omkring på Stockholms gator ett alternativ. Lösningen blev arbetsstugor. På initiativ av Anna Hierta-Retzius och med finansiering av Stiftelsen Lars Hiertas minne, öppnades de två första arbetsstugorna i Stockholm 1887. Konceptet spred sig sedan vidare till övriga Stockholm och därefter resten av landet (Slunga 2000, ss.33-34).

Orsaken till att arbetsstugorna uppkom var för att motverka den rådande fattigdomen och att fostra eleverna till arbetare samt även öka deras närvaro i skolan. Efter skolan kom eleverna till arbetsstugorna där fick de mat, för att sedan börja med själva verksamheten. Eleverna fick lära sig att lappa kläder och skor, tillverkning av korgar, tofflor och olika flätningstekniker. Personalen på arbetsstugorna var frivilliga kvinnor och hantverkare som arbetade ideellt. Klerfelt och Haglund (2011, ss.18-19) beskriver däremot att vissa småskolelärarinnor kunde utöka sin lön genom att jobba på arbetsstugorna.

Denna institution löd under folkskoledirektionen enligt (Pihlgren 2011). År 1933 gick ansvaret för arbetsstugan från folkskoledirektionen till barnavårdsnämnden. Arbetsstugorna bytte därmed namn till eftermiddagshem och bytte fokus från att utveckla arbetare till att vara en plats för rekreation. Eleverna fick nu välja mer fritt vad de ville göra på eftermiddagarna, bland annat kunde eleverna välja aktiviteter som utevistelse och lek. De som var ansvariga för verksamheten benämndes barnträdgårdslärarinnor, en föregångare till dagens förskollärare (Pihlgren 2011, ss.31-32).

Nästa steg i utvecklingen skedde under 1950 och 1960-talet, då började benämningen fritidshem användas och verksamheten strukturerades till olika klubbverksamheter som eleverna kunde delta i. Klubbarna startade direkt efter att de yngre eleverna som var mellan sju och tio år, slutat skolan. Aktiviteterna på dessa klubbar kunde bestå av att eleverna fick ägna sig åt till exempel slöjd, bild, spel och olika lekar. De som arbetade på fritidshemmen kallades för förskollärare och deras syfte var att etablera en positiv inställning till skolan för att förhindra att elever skolkade. Miljön som var på fritidshemmet skulle avspegla ett hem eftersom tanken med verksamheten var att eleverna skulle kunna koppla av, vila, få ett mål mat, läxhjälp och bli stimulerade i deras kreativitet genom ett fritt skapande. När läroplanen för grundskolan, Lgr 1969 utvecklades, föll det på skolans ansvar att arrangera

fritidsverksamhet under och efter skolan. Innan fanns ingen samverkan mellan dessa två olika institutioner, utan de arbetade enskilt. De så kallade fria aktiviteterna som nämndes ovan instiftades och de som jobbade på fritidshemmet fick ansvar för att utföra dessa aktiviteter. Samspelet mellan fritidshemmet och skolan började utformas genom att utveckla ett gemensamt arbete för att gynna elevernas utveckling (Pihlgren 2011). Fritidspedagog som begrepp introducerades 1966, då den nya formen av fritidshem inrättades samt att den första fritidspedagogutbildningen startade år 1964. Utbildningen grundade sig i förskolläraryrket men med inriktning för åldrarna mellan sju till tolv år (Pihlgren 2011, s.33). Under 1970-talet ökade Sverige sin expansion inom industri och befann sig i högkonjunktur och allt fler kvinnor gick ut i arbetslivet, en invandravåg kom vid samma tid och behovet av barnomsorg efter skolan ökade. I och med det så tog det så kallade moderna fritidshemmet sin form (Rohlin 2012, s.15). I slutet av 1980-talet befann sig Sverige i en statsfinansiell kris som påverkade samhällets välfärdsinstitutioner negativt, skola, vård och omsorg var tvungna att vidta åtgärder. En åtgärd var decentraliseringen av skolan som startade i början av 1990-talet. Decentraliseringen innebar att kommunerna tog över ansvaret för skolan och fritidshem under en huvudman (Rohlin 2012, ss.20-24). I regeringens budgetproposition som presenterades under 1991/1992, bestämdes att skolan och fritidshemmet skulle integreras med varandra. I praktiken innebär det att skolan och fritidshemsverksamheten ska dela på lokaler och personal för att spara pengar i kommunerna (Pihlgren 2011). Under början av 2000-talet förändrades fritidshemmet återigen och verksamheten började lyda under Skollagen och begreppet fritidspedagog byttes mot lärare med inriktning mot arbete i fritidshem (Pihlgren 2011, s.34).

Vårdnadshavares inflytande i skola och fritidshem

Arbetsstugorna och eftermiddagsverksamheten är föregångare som vi nämnde ovan till det moderna fritidshemmet. Slunga (2000, ss.73-75) beskriver hur arbetsstugorna ibland fick fungera som ett extra hem för de elever som bodde långt bort från verksamheten. Eleverna bodde och arbetade på arbetsstugorna utan någon kontakt med det riktiga hemmet. Det här förändrades dock i takt med att småskolor etablerades i olika delar av landet.

Vårdnadshavarnas roll under denna tid ansågs vara att lära barnen kristendomskunskap så som katekesen och där med att lära dem läsa och skriva. I Stockholm och andra städer låg oftast arbetsstugorna i anslutning till skolan och nära hemmet (Rohlin 2012, s.14).

Vårdnadshavarnas påverkan i skolan förekom inte alls under slutet av 1800-talet, menar Harju och Broman (2013). Förskolan däremot som mer liknade dagens fritidshemverksamhet, beskrevs som ett stöd för vårdnadshavarna, kring elevernas uppfostran. Samspelet med vårdnadshavare användes för att skapa en bättre framtid och barndom för eleverna. Arbetet utfördes genom olika möten med vårdnadshavarna, samt hembesök. Harju och Broman (2013) menar att dessa möten användes för att fostra vårdnadshavarna om hur eleven skulle uppfostras på rätt sätt, för att säkra deras framtid till det bättre (Broman 2013, s.26).

Skolan och eftermiddagsverksamheten (som beskrivs ovan som en föregångare till fritidshem) har genom historien varit institutioner som inte har haft en samverkan med vårdnadshavare, menar Harju och Broman (2013) var på grund av att vårdnadshavarna var skeptiska mot skolan då barnen behövdes hemma, för arbete. Även lärarna upplevde under denna tid att en samverkan med hemmet inte behövdes för att vårdnadshavarna inte skulle störa deras profession som lärare. Under 1960-70 talet skedde en förändring och man inkluderade hemmet mer för att skapa en gemenskap för att främja elevens utveckling tillsammans (Harju & Broman 2013, ss.27-29).

Rättigheten till ett ökat inflytande kom allt mer under 1990-talet, då skolan i större juridisk utsträckning börjat betraktas mer som en familjeangelägenhet än vad den gjort tidigare då den mer ansågs vara en samhällsangelägenhet (Harju & Broman 2013). Det fria skolvalet som infördes 1992 är ett exempel på det ökande inflytandet som vårdnadshavarna erhållit (Harju & Broman 2013, ss.30-31).

Vårdnadshavares inflytande i fritidshem idag

Andersson (2011) beskriver att vårdnadshavare har en stor roll i dagens fritidshem för att de känner sina barn, vet och kan deras intressen bättre än fritidsläraren. Det är bland annat genom vårdnadshavarna som aktiviteterna på ett fritidshem planeras och individanpassas, men även genom eleverna själva. Vårdnadshavarna behöver därför också inskolas i verksamheten enligt Andersson (2011), dels för att få reda på vad de kan påverka i fritidshemmet, dels för att skapa en trygghetskänsla. Känner sig vårdnadshavarna trygga i verksamheten gör eleverna det också (Andersson 2011). Därefter beskriver han även att samspelet mellan vårdnadshavare och lärare på fritidshem måste fungera bra och vidareutvecklas då eleverna ser på fritidslärare och vårdnadshavare som förebilder både i samspel och i kommunikation. Samspelet mellan vårdnadshavare och lärare på fritidshem får heller inte enbart handla om formella ting som till exempel vilka kläder eleven behöver på fritidshemmet, utan även om hur eleven utvecklas och hur verksamheten kan anpassas för att gynna elevens individ- och grupputveckling (Andersson 2011, s. 71).

Vårdnadshavare upplever fritidsverksamheten som en förlängd arm av skolans verksamhet enligt Haglund (2009). Han menar att det inte utförs någon verksamhet som gynnar elevernas kreativitet och sociala utveckling utöver skolans mål, därmed inga fördjupningar kring elevens personliga intressen och kunskaper. Å andra sidan menar Haglund (2009) att fritidshemmet enbart är en modern form av barnpassning. Där eleverna befinner sig till deras riktiga fritidsverksamhet börjar som till exempel fotboll eller någon annan form av aktivitet (Haglund 2009, ss.30-31).

Skolverket (2014, ss. 39-41) beskriver tydligt målen för samverkan mellan vårdnadshavare och fritidsverksamheten. Skolverket formulerar vikten av att låta vårdnadshavarna påverka och föra fram synpunkter, som främjar samverkan i fritidshemmet samt ge vårdnadshavarna kunskap om möjligheter att påverka fritidshemmet. Harju och Broman (2013) beskriver också föräldrasamverkan som en viktig del i skolans mål och demokratisering. De har även en viktig del i elevernas utveckling i förhållande till skolans olika kunskapsmål. En vårdnadshavare förväntas idag att vara stödjande och engagerad i skolarbetet. Till exempel bör vårdnadshavare läsa tillsammans med eleven utanför skoltiden och etablera en positiv inställning till skolarbetet (Harju & Broman, 2013, ss.212-213).

Demokratiseringen och digitaliseringen av samhället och skolan har gjort att verksamheten blivit mer öppen för insyn och synpunkter för vårdnadshavarna. Bloggar, webbsidor och e-postlistor har bidragit till en mer gränsöverskridande kommunikation. Antalet anmälningar från vårdnadshavare har därmed ökat och det anmäls oftare till Skolinspektionen än vad de gjorts innan digitaliseringen. Anmälningarna handlar oftast om kränkande behandling som elever upplevt (Harju & Broman 2013, ss.32-33). Samspelet mellan vårdnadshavare och fritidshem är av stor vikt för barnets sociala utveckling menar Persson (2008). Det är något som måste förekomma för att främja barnet. Persson beskriver dock ett problem gällande lärarnas syn på vårdnadshavarnas nutida uppfostringsmetod. Lärarna ser uppfostrandet av eleven som bristande och anser att de får tillräta dem under fritids- och skolverksamheten.

Därmed skapas ett hinder för att vidareutveckla samspelet mellan hem och fritidshem, där vårdnadshavare och lärare har olika perspektiv på uppfostran (Persson 2008, s.95).

Fritidshemmets innehåll

Skolverket (2016, ss. 24-27) beskriver syftet och det centrala innehållet i dagens fritidshem. Genom en samverkan med skola och förskoleklass ska kunskapsmålen och de sociala utvecklingsmålen kompletteras under fritidsverksamheten. Läraren på fritidshem kan dock utgå från ett mer situationsstyrt lärande och genom olika intryck, upplevelser anpassa lärandet för att gynna elevens individuella utveckling.

Det centrala innehållet i fritidshemmet innefattar olika mål som fritidsläraren ska utgå ifrån när det gäller undervisning i verksamheten (Skolverket 2016, ss.24-27). I följande text presenteras kortfattat de centrala områden som: språk och kommunikation, skapande och estetiska uttrycksformer, natur och samhälle och lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse samt vad eleverna ska utveckla inom de olika områdena i fritidshemsverksamheten. Genom *språk och kommunikation* ska eleverna skapa en förståelse för vad begreppet kommunikation innebär och hur det används i olika situationer. Eleverna ska även utveckla kunskap om hur ett samtal ska gå tillväga, genom en utvecklad förståelse för val av ord som uttrycker vissa känslor men även kunna framföra egna tankar och egna åsikter i samtalet. De ska även utveckla en kunskap gällande samtal om texter, samt även här kunna uttrycka sig och förstå att vissa ord kan medföra olika känslor i olika texter. Kommunikation genom digitala verktyg ska även utvecklas och hur eleven ansvarsfullt kommunicerar både genom vanliga samtal men även genom digitala verktyg (Skolverket 2016, ss.25-26).

I *skapande och estetiska uttrycksformer*, beskrivs det att eleverna ska utveckla kunskap i olika estetiska uttrycksformer som drama, bild, lek och musik. Samt att genom dessa kunna uttrycka sig själva och kunna tolka hur andra människor uttrycker sig. De ska även kunna framställa estetiska uttryck genom olika digitala verktyg. Genom *Natur och samhälle* ska eleverna utveckla en förståelse för olika samband som finns mellan samhälle, natur och teknik, samt även kunna skapa en förståelse för hur sambandet mellan dem kan beskrivas. Eleverna ska även tränas i matematik, genom att använda det som ett redskap för att lösa och beskriva olika problem som uppstår i vardagen. De ska även träna på konstruktion med hjälp av olika typer av material, till exempel bygga ett hus av träklossar och kunna ha en grundförståelse för hur och varför huset byggdes på ett visst sätt. Eleverna ska även utforma en förståelse för varför olika regler kan behövas i lekar och andra sammanhang, samt hur olika normer som finns i samhället och hur dessa kan tillämpas i olika situationer. Kunskapen om hur man kritiskt granskar olika normer som framställs i media gällande etnicitet, kroppsideal, könsroller och konsumtion ska även utvecklas. Eleverna ska även få en inblick i vad demokrati är och hur det används i samhället, genom en förståelse för hur man tillsammans fattar olika beslut och hur en konflikt hanteras på rätt sätt. Uppfattningen av barnens rättigheter enligt Barnkonventionen ska även utforskas och förstås. Fritidshemmet ska även arbeta med hållbar utveckling, ett arbete med hur vi alla kan bidra till ett bättre samhälle genom olika miljöfrågor som till exempel sopsortering. De ska även utveckla en kunskap om hur de ska vara i trafiken och om vad som finns för kulturutbud i närområdet av skolan (Skolverket 2016, s.26).

I *Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse* beskriver Skolverket att fritidshemmet ska arbeta med att utveckla elevernas kunskaper gällande deras egen livsstil, för att skapa en bättre förståelse för hur mycket de ska sova, vad de ska äta och hur de ska träna för att må bättre både psykiskt och fysiskt. Eleverna ska även delta i olika aktiviteter och förstå vilka

aktiviteter som går att utföra under olika väder och årstider. De ska även få en bredare kunskap om miljöns påverkan på oss som människor gällande olika naturupplevelser och hur man ska bete sig i naturen, gentemot allemansrätten (Skolverket 2016, ss.26-27).

Lärande på fritidshem

Skolverket (2016) beskriver att fritidshemmet ska komplettera skolan i de övergripande kunskapsmålen (se fritidshemmets innehåll). Genom till exempel praktiskt lärande för att hjälpa eleverna att själva hitta nya lösningar till problem. Philgren (2015) beskriver begreppet komplettering som en avkoppling från skolan för att reflektera över de olika intrycken de fått under skoldagen. Hon beskriver även om hur fritidshemmen kopplar samman elevernas liv utanför skolans och fritidsverksamhet för att komplettera skolans mål. Det kan till exempel ske genom att skapa en förståelse samt förklaring till ett matematiskt problem med hjälp av elevens fritidsintresse. I fritidshemmets verksamhet har därmed även eleverna en möjlighet att efter sina egna erfarenheter dela med sig och forma nya aktiviteter för att inspirera och gynna sitt eget och övriga elevers lärande(Philgren 2015, s.59).

Philgren (2014) beskriver att lärande på fritidshem, det ska ske genom ett utforskade och praktiskt lärande. Lärande ska ske genom elevens intressen, eller olika händelser som har hänt under vardagen eller under helgen. Även miljön på fritidshemmet är viktigt för vad eleverna lär sig, det innefattar storleken på lokaler och vad som erbjuds till eleverna i verksamheten samt hur de utmanas i den, men även hur stor elevgruppen är på fritidshemmet. Är elevgruppen för stor kan komplikationer som att vissa elever syns mer än andra förekomma och de som inte syns riskerar att bli utan den uppmärksamheten de egentligen behöver (Philgren 2014, ss. 13-17).

Philgren (2015) beskriver att fritidsläraren är aktiv i två olika pedagogiska verksamheter under dennes arbetsdag, dels är de i skolan men även på fritidshemmet. Under skolans verksamhet förekommer en verksamhet där läraren själv har strukturerat upp lärandet och hur de ska uppnå de olika kunskapsmålen. Under fritidsverksamheten utgår planeringen från elevernas olika intressen och bygger oftast på en fri planering av eleverna själva. Även om Skolverket (2016) beskriver vad fritidshemmets ska göra, likt beskrivet ovan, nämns det inte vilken roll en fritidslärare ska ha under skolverksamheten. Philgren (2015) beskriver att det kan skapa en osäkerhet för fritidsläraren och även en irritation om att dennes kompetens inte används på rätt sätt. Hur man använder sig utav en fritidslärare skiljer sig också från skola till skola. På en del skolor används fritidsläraren som en resurs eller assistent, på andra skolor används de som rast-aktivister och förekommer inte alls i klassen under skoltiden (Philgren 2015, s.51).

Forskningen nämner att lärande sker när eleven är motiverad för lärande enligt Philgren (2015, ss.70-71). Denna motivering uppstår oftast när eleven är intresserad och kan relatera till ämnet. Därför behövs en samverkan mellan både skolan och fritidshemmet för att återigen uppnå en helhetssyn av elevens lärande i både fritidshemmet och skolan, men det krävs även en samverkan mellan fritidslärare och vårdnadshavare för att hitta en motivering för elevens lärande. En kompetens som en fritidslärare bör erhålla är därför att kunna knyta samman olika saker för att gynna elevens lärande, till exempel att arbeta praktiskt med olika ämnen för att öka elevens inläring på ett bredare plan. Genom denna kompetens krävs det även att fritidsläraren ska kunna strukturera upp olika informella och praktiska aktiviteter som gynnar elevernas lärande på fritidshemmet, men andra ord behövs det en planeringstid för fritidsverksamheten (Philgren 2014, s.18).

Det moderna fritidshemmet ska utformas som en lärande miljö för vardagen och för livet. En förberedelse för olika situationer eleverna kommer stöta på utanför verksamheterna (skolan och fritidshemmet), beskriver Philgren (2014, s.27). Genom att fritidshemmet inte är lika tvunget strukturerat som skolan, istället kan verksamheten mer byggas på eleverna och vad de vill undersöka och utveckla utifrån deras egna intressen och kunskaper. Lärandet på fritidshem utgår även från ett socialt lärande där eleverna på fritidshemmet utvecklas både enskilt och i grupp. Människor kan lära av varandra och även utforma nya sätt att lösa olika problem eller situationer. Det kan till exempel ske genom olika observationer utav elever som ser vad andra elever eller pedagoger tillämpar för verktyg för att lösa situationen, för att sedan på egen hand använda likande verktyg för att lösa situationen själv (Philgren 2014, ss. 61-63).

Klarfelt och Haglund (2011, ss. 80-81) beskriver fritidshemmet med begreppet identitetsutprovning, att eleverna utvecklar vem de är själva och hur de är gentemot andra elever på fritidshemmet. I de situationer som inte är styrda av en lärare uppstår det utmaningar gällande dessa, det är här eleverna utmanas själva att ta ställning både i grupp och enskilt gällande olika situationer. Klarfelt och Haglund (2011) skriver om lärandet på fritidshemmet utifrån begreppen formellt och informellt lärande. Ett informellt lärande utgår från det som ska läras och är inte uppstrukturerat, de vill säga lärandet sker utifrån elevens intressen och uppfattningar. Verksamheten bygger även på ett demokratiskt lärande där deltagandet i aktiviteter är frivilligt. Formellt lärande bygger mer på en struktur där läraren har utformat hur och vad som ska läras innan lektionen. Det är genom lärarens perspektiv som lärandet sker, samt vad som ska göras och vem som får prata. Under fritidsverksamheten som är elevernas fritid och bygger för det mesta på deras intressen och viljor, används ett mer informellt lärarperspektiv. Även om det formella perspektivet även finns där i de styrda aktiviteterna så som mellanmål och olika samlingar, används det informella lärandet för att utföra och utveckla de olika elevstyrda aktiviteterna på ett fritidshem (Klarfelt & Haglund 2011, ss.106-107).

Pedagogerna på ett fritidshem ska bygga upp ett förtroende för barnet, enligt Dahl (2014, ss.86-87). Genom att skapa ett förtroende kan man få barnet att öppna sig gällande relationer och svårigheter som eleven kan uppleva. Genom relationen bygger verksamheten på elevens intressen och där med att utveckla ny kunskap och nya relationer för att gynna elevens utveckling, både individuellt men även i grupp. Det gäller att pedagogerna är uppmärksammade för barnens egna intressen, därmed enligt Dahl (2014, s. 87) ett ökad förtroende för läraren. Det pågår även ett samspel mellan barn och pedagog på fritidshemmet i former av problemlösanden. Samspelet bygger på att det finns en relation och tillit mellan barn och fritidslärare, för att eleven ska våga fråga pedagogen om hjälp för lösandet av problemet. Under fritidsverksamheten sker även en träning av samspel som ett sätt för att utveckla relationer och kunskap. Därmed tränas eleverna på att ta del av vuxnas tidigare erfarenheter för att sedan själva kunna bemöta situationen (Dahl 2014, s.101)

Den nya utbildningen

2014 examinerades de första studenterna i den nya yrkesrollen grundlärare med inriktning mot fritidshem, därmed får fritidslärarna även en legitimation inom ämnen som utförs under skolans verksamhet, till exempel bild, musik och idrott. Nedan kommer en kort beskrivelse om yrkesrollen och vad som förväntas av de som bli grundlärare med inriktning mot fritidshem.

Ackesjö, Nordlänger & Lundqvist (2016) menar att den nya utbildningen medför att läraren både blir en klasslärare och en fritidslärare och därmed är i två olika verksamheter under en arbetsdag. Dock är det en stor mängd av de nyexaminerade som enbart väljer att fokusera på fritidsverksamheten och inte använder sig av sin ämneslärarutbildning, för att de upplever att det är där deras kompetens befinner sig och inte i skolan (Ackesjö, Nordlänger & Lindqvist 2016, s.87). Det nämner även Haglund (2009) som ett problem, han beskriver fritidslärares yrkesroll som väldigt oklar, för att den är uppdelad mellan två olika verksamheter, skola och fritidshem. Haglund (2009) beskriver därefter att det även finns en oklarhet gällande fritidslärares yrkesroll under skolans verksamhet. Det beskrivs genom att det finns en rädsla och en otydlighet gällande yrkesrollen. Rädslan bygger på att fritidslärarna inte vill bli dominerade av klasslärarna och få rollen som en lärare i bakgrunden, som enbart påpekar fel eleverna utför. Otydligheten som beskrivs bygger på att det inte finns några klara direktiv vad fritidslärares ska göra under skoltid, utan enbart finnas där som en resurs. Därför behövs klara direktiv för att fritidsläraren inte ska känna sig onödig eller känna sig själv som en börda för klassläraren. Det kan ske genom planeringar för fritidsläraren tillsammans med klassläraren, dock är det mer vanligt att dessa inte utförs på grund av tiden inte finns (Haglund 2009, ss.28-29, s.37).

Schlosser och Balzano (2014) skriver att fritidslärare aldrig slutar utvecklas i sitt ledarskap eller lärande på fritidshem, eftersom det sker genom verksamheten i olika situationer, som de stöter på i samspelet med elever eller andra pedagoger. Till exempel om en pedagog har svårt med att samla eleverna när det är dags för mellanmål, kan andra pedagoger genom deras erfarenheter ge exempel på hur de har samlat eleverna innan. Därför behöver fritidspedagogerna få möjlighet och till planering av både aktiviteter men även hur olika situationer kan bemötas. Schlosser och Balzano (2014) beskriver att dessa planeringar bör ske ur ett barnperspektiv. Pedagogerna på fritidshemmet sätter in sig i situationen ur elevernas sätt att se på den. Det kan uppnås genom att själva få testa på aktiviteten eller situationen för att undersöka de olika rollerna som kan uppkomma (Schlosser & Balzano 2014, ss.2-3). Denna planering som behövs för att strukturera upp verksamheten, beskriver Haglund (2009) som något som inte förekommer lika mycket som det behöver göra. Han menar att det beror på att lärarna på ett fritidshem oftast blir insatta i skolans verksamhet under dagen och förväntas där att hålla i aktiviteter som måste planeras. På grund av det finns det inte mycket tid kvar att kunna planera fritidsverksamheten och därmed blir eleverna på fritidshemmet lidande (Haglund 2009, s.36).

Teoretisk utgångspunkt

Studiens syfte handlar om att belysa vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidshemmet. Enligt Fejejs och Thornberg (2015, s.71-73) ses hermeneutiken som en lämplig metod att använda då studiens syfte är att deltagarna själva, genom deras egna erfarenheter får uttrycka sig fritt kring frågeställningarna i studien. Eftersom vi är ute efter vårdnadshavarnas egna uppfattningar gällande deras uppfattningar om fritidshemmet, anser vi att ett hermeneutiskt perspektiv är lämpligt för vår undersökning. Utgångspunkten för det hermeneutiska perspektivet är att kunna skapa en förståelse för människors upplevelser och tolkningar av olika fenomen (Westlund 2015, s.71).

Hermeneutiken kan både användas vid analysering av texter men även vid intervjuer, för att då få en djupare förståelse till varför respondenten upplever frågeställningen eller situationen som den gör (Starrin & Svensson 2009, ss.73-74). Hermeneutiken är uppbyggd av tre olika riktningar enligt Westlund (2015), Existentiellt inriktad hermeneutik, *Misstankens Hermeneutik* och Allmän tolkningslära.

Existentiellt inriktad hermeneutik bygger på att forskaren ska försöka tolka respondentens visioner, projekt, vilja genom att själv ha ett empatiskt och inlevelserikt förhållningssätt gentemot personen som undersöks. Även deras egna tolkningar av frågeställningarna och vad de själva vill göra och uppnå genom förslag kan uppmärksammas, genom denna inriktning (Westlund 2015). Att undersökaren själv ska sätta sig in i respondentens situation kan ge problem i presenterandet av resultatet enligt Westlund (2015). Han beskriver att undersökarens egna uppfattningar och känslor gällande frågorna kan då uppmärksammas mer och därmed orsakar det en felaktig vridning av resultatet. Till exempel om studien belyser begreppet utanförskap och forskaren själv har varit med om det, kommer intervjun spegla en stor del av forskarens egna uppfattningar. *Misstankens Hermeneutik* som är mer inriktad mot en kvantitativ undersökning, handlar om att uppmärksamma hur många gånger respondenten använder vissa ord, för att skapa en förståelse till vad situationen handlar om och vad som är bakomliggande förklaring till situationen (Westlund 2015). *Allmän tolkningslära* används när forskaren vill ha en förståelse för varför respondenterna upplever situationen så. Westlund (2015) beskriver att man genom perspektiv ska ställa allt i mot helheten av situationen. De svaren som man får från respondenterna, ska ställas mot syftet (Westlund 2015, ss.72-74).

Alvesson och Sköldberg (2008) beskriver också hermeneutiken genom ordet förståelse. De menar även att det krävs en förförståelse för att kunna utföra en studie. Dels från intervjuerna där deras kunskap gällande frågeställningarna kan skapa en större förståelse till varför svaren blir som de blir från respondenten. De beskriver vikten av att själva vara belasta inom ämnet, så svaren tolkas på rätt sätt. Även om det inte finns något rätt sätt att tolka en persons svar, kan man på ett bättre sätt få en förförståelse till varför respondenten svarar så. De nämner även den *hermeneutiska cirkeln* som ett utav de viktigaste begreppen inom hermeneutiken. Den hermeneutiska cirkeln bygger på sambanden som finns i mellan det som ska tolkas och hur allt hänger ihop och hur resultatets delar hänger ihop med helheten. För att tydliggöra används den hermeneutiska cirkeln för att kunna tolka delar och därmed kunna sätta in dem i det stora hela, för att kunna förstå helheten måste man förstå de olika delarna och vise versa (Alvesson & Sköldberg 2008, ss.72-74). Den hermeneutiska cirkeln kommer användas i vår studie genom att läsa resultatet av vår undersökning ett flertal gånger, därefter ställa de olika delarna mot helheten för att förstå vårdnadshavarnas upplevelser av fritidshemmet ur deras perspektiv. För att förstå varför de uppfattar fritidshemmet på ett visst sätt krävs alla delar, till exempel vilken information de har fått om fritidshemmet av fritidslärarna, bidrar till vad de har för uppfattning om fritidshemmet och dess verksamhet.

METOD

I följande avsnitt redogörs för den metod som valts. Därefter tas intervju som datainsamlingsmetod upp och hur urvalet gjorts. I avsnittet beskrivs hur studien har genomförts och hur resultatet analyserats. Här redogörs också för forskningsetiska överväganden och studiens tillförlitlighet.

Kvalitativ metod

Studiens syfte är att belysa hur vårdnadshavare uppfattar fritidshemmet och dess verksamhet. Eftersom studien eftersträvar att förstå vårdnadshavarnas personliga tankar och åsikter har vi använt oss utav en kvalitativ metod som forskningsansats med intervju som datainsamlingsverktyg. Justesen och Meyer (2010, ss.122-123) och Ahrne och Svensson (2015) beskriver att en kvalitativ metod kan användas när undersökaren söker en djupare förståelse för ett fenomen och vad respondenten/respondenterna upplever samt varför den/de upplever det så. Därefter fortsätter Ahrne och Svensson att beskriva att kvalitativa metoder handlar om att möta respondenten personligen, i mötet skriver de att det utspelar sig mycket mer än vad det gör när kvantitativa undersökningar som till exempel enkäter genomförs. Under en kvalitativ studie, framträder respondentens egen uppfattning i större utsträckning. Samspelet som uppstår mellan vårdnadshavare och fritidslärare, kan bidra med så mycket mer än enbart svar på frågor. Till exempel kan forskaren se hur respondenten reagerar på frågan, vilket kroppsspråk hen använder och därmed förstå vad respondenten kan och känner inför frågeställningarna, eller till och med vad den har upplevt innan. En kvalitativ metod genom intervju gör det även möjligt att ställa följdfrågor, för att fördjupa det som efterfrågas (Ahrne & Svensson 2015, ss.8-10).

Intervju

I undersökningen har ostrukturerade intervjuer använts. För att skapa en förståelse för vad det är, kommer vi även kort beskriva vad en strukturerad intervju innebär. Zetterquist och Ahrne (2015) beskriver att en strukturerad intervju bygger på envägskommunikation, liknade en enkätundersökning där svaren redan är förbestämda. Intervjuaren under denna sorts intervju är den som ställer frågor och därmed styr hela intervjun och respondenten svarar enbart på de frågor som ställs. Ostrukturerade intervjuer, som är en vanlig intervjuform att använda under en kvalitativ undersökning, bygger på öppna frågor där respondentens svar styr intervjun vidare (Zetterquist & Ahrne 2015, ss.37-39).

Eftersom studien bygger på hur vårdnadshavare uppfattar fritidshemsverksamheten, användes ostrukturerade intervjuer genom öppna intervjuer, för att kunna belysa vad vårdnadshavarna uppfattar angående fritidshemmet men även varför de uppfattar det så. Genom ostrukturerad intervju med öppna frågor, kan det uppkomma nya ämnen och frågor beroende på hur respondenten besvarar frågorna. En öppen intervju går ut på att ställa frågorna på så sätt att respondenten i största mån, fritt kan utveckla svaren och diskutera med sig själv om det aktuella fenomenet (Lantz 2013). Det åligger intervjuaren att följa respondentens tänkande genom ett empatiskt förhållningssätt, att inte pressa fram svaren genom att ställa fråga efter fråga. Utan istället invänta respondentens svar och utifrån det ställa en lämplig följdfråga om svaret behöver utvecklas. Anpassningen genom svaren gör att intervjuaren lättare kan förstå fenomenen ur respondentens perspektiv. När man ber respondenten svara på en öppen fråga om det aktuella fenomenet får man ett svar som är färgat utav personens verklighet och erfarenheter. Eftersom en öppen intervjus kontext är bestämd och huvudfrågorna är samma för varje respondent, så får undersökaren en unik vinkel på varje respondent utifrån samma

fenomen genom följdfrågor som uppkommer vid varje intervju (Lantz 2013, s.43; Zetterquist & Arhne 2015, ss.37-39).

Zetterquist och Ahrne (2015) nämner fördelar respektive nackdelar som finns med kvalitativa intervjuer. De beskriver att fördelarna är att resultatet som framkommer från intervjun är väldigt brett. Till exempel om studien handlar om att belysa datorer, kan intervjuaren få kunskapen om vad personen kan om intervjuer men även hur och varför den har fått den kunskapen. Intervjun samlar även in kunskap om hur personen i fråga använder sig utav olika begrepp gentemot frågeställningarna. Nackdelarna som finns med intervjuer är att det oftast är väldigt svårtolkade och kan bidra till missförstånd och att intervjuaren tolkar det respondenten säger på ett felaktigt sätt. De beskriver även att man inte riktigt kan veta med säkerhet att respondenten besvarar frågan utifrån vad den själv tycker eller vet. Med det menas att respondenten kanske enbart försöker imponera på intervjuaren, genom att besvara frågorna med saker den har hört och inte upplevt själv (Zetterquist & Ahrne 2015, ss.53-54).

Enligt Skott (2004) så bör forskaren som utför intervjuer med utgångspunkt i ett hermeneutiskt perspektiv, sätta sig in i respondentens situation genom empati och förståelse. Forskaren bör låta den som intervjuas prata, inte trycka på och stressa fram svaren. Utan istället vara avslappnad och låta respondenten svara färdigt. Skott (2004) nämner även att en stunds tystnad under intervjun, kan bidra till att respondenten reflekterar över sina svar innan hen besvarar frågorna. Tystnaden kan även bidra till att forskaren, hinner tolka svaret för att på bästa sätt kunna utforma en relevant följdfråga. Intervjun med respondenten ska även upplevas som ett samtal istället för en monolog där forskaren enbart ställer frågor. Därför ska frågorna vara baserade på öppenhet, där frågorna bygger upp ett samtal mellan forskare och respondent (Skott 2004, ss.75-77).

Urval

I studien ingår åtta stycken vårdnadshavare till elever på två fritidshem. Dessa två fritidshem valdes på grund av en tidigare kontakt med personal där, genom denna tidigare kontakt kunde vi enklare och snabbare få ut information till vårdnadshavarna på de två fritidshemmen. Men även för att få en bredare förståelse inom uppfattningen av fritidshem och inte enbart om ett specifikt fritidshem. Vårdnadshavarna valdes på grund av att de visat ett intresse för studien och därmed valt att medverka i en intervju. Enligt Ahrne och Svensson (2015, ss.39-43) bör ett tvåstegsurval göras innan undersökningen genomförs och att först välja den organisationen, sedan vilka personer som ska intervjuas gentemot syftet av undersökningen. Att kunna ha en stor spridning i resultatet, är även till stor fördel för en kvalitativ undersökning enligt Starrin och Svensson (1994), det bidrar till att enklare kunna utskilda olika perspektiv som finns i mellan respondenterna (Starrin & Svensson 1994, ss.122-123). Att ha en bred relation till respondenterna innan intervjun kan vara en nackdel enligt Bryman (2011), då svaren som kommer fram genom intervjun, kan ha påverkats av relationen.

I resultatet kommer vi använda oss utav fiktiva namn både för fritidshemmen men även för vårdnadshavarna, därmed kommer inte deras riktiga namn skrivas ut (se tabellen nedan), för att enklare hänga med i resultatet men även för att dölja vårdnadshavarnas riktiga identiteter. Fritidshem ett har fått namnen blåklockan, och vårdnadshavarna där fått namn som börjar på bokstaven B. Fritidshem två har fått namnet Granen, vårdnadshavarna där har fått namn som börjar på bokstaven G.

Tabell: Deltagare i studien.

Fritidshem:	Intervju 1	Intervju 2	Intervju 3	Intervju 4
Blåklockan	Bertil	Barbro	Bernt	Bo
Granen	Gustav	George	Greta	Gun

Genomförande

I följande beskrivs hur intervjuerna genomförts, hur intervjuerna gick till väga samt hur de upplevdes utifrån vårt perspektiv.

Till en början låg fokus på utvecklandet av egen kunskap om fritidshemmets verksamhet och hur lärande på fritidshem går till, enligt forskning och styrdokument. Utifrån fördjupning i litteratur och vår förförståelse valdes syfte och frågeställningarna till undersökningen. Dessa låg sedan till grund för de frågor som utarbetades av oss i en intervjumanual med elva öppna frågor. Utöver grundfrågorna användes även följdfrågor som uppkom under intervjuerna, dessa var oftast inte samma eftersom vårdnadshavarna hade olika uppfattningar gällande frågeställningarna. Intervjuerna genomfördes med en vårdnadshavare som respondent och en intervjuare, men vi utförde inte intervjuerna tillsammans. Intervjuerna skedde på lämpliga ställen som tillhanda gavs av respektive fritidshem. Dessa rum var i fritidshemmets lokaler och var stängda för aktivitet under intervjutillfället. Tiden för intervjuerna var ungefär cirka 15 minuter vardera och upplevdes givande för vårt syfte, då vårdnadshavarna hade mycket att säga angående frågorna och även visade ett stort intresse för att medverka. Alla intervjuer spelades in genom ljudupptagning för att det är näst intill omöjligt att föra anteckningar som är detaljerade nog, utan att gå miste om viktiga detaljer (Lantz 2013, ss.47-49). Utöver det skrev vi även ner vissa situationer som inte går att upptäcka genom ljudinspelning. Det kan till exempel vara olika ansiktsuttryck eller kroppsspråk som respondenten använder (Skott 2014, s.78).

Analys

Vid analysen har Rennstam och Wästerfors (2015) modell för kvalitativ analys använts. De beskriver analysprocessen genom tre steg; Sortering, reducering och argumentering.

Vid första steget, sorteras och struktureras materialet upp enligt Rennstam och Wästerfors (2015). Det gjordes genom att vi först transkriberade materialet. Därefter läste vi texterna ett flertal gånger för att bli insatta i materialet. I det här steget började en sortering av materialet där vi förde samman data som hörde ihop men även det som skilde sig åt. Därmed skapades teman; *vad är fritidshem, inflytande på fritidshem, fri lek, fritidsläraren, styrdokumentet och information*. Vi använde oss även av vår teoretiska utgångspunkt i sorteringen, som gjordes genom att koppla de olika delarna (samlingsrubrikerna) till helheten, för att få en förståelse för varför respondenterna till exempel uppfattar fritidshemmet på sitt sätt Rennstam & Wästerfors 2015, ss.221-228).

Nästa steg är *reducering*, som beskrivs av Rennstam och Wästerfors (2015) som en process där analytikern väljer eller väljer bort data från materialet. De utdrag som väljs ut för att förekomma i resultatet, ska vara relevant information för studiens syfte. Dessa utdrag får inte enbart gynna analytikerns tidigare uppfattning gällande syftet, eftersom analytikerns egen uppfattning kan vara en annan än hur respondenten upplever frågeställningen, eller situationen. Det gjordes genomsamt, genom en diskussion angående materialet och med de

teman som valdes i sorteringen. Det materialet vi ansåg inte ägde någon relevans för studiens syfte valdes bort. Därmed valde vi inte enbart ut resultat som stämde överens med vår tidigare uppfattning, utan även det som stack ut, med andra ord det material som kunde erbjuda oss en annan synvinkel på syftet (Rennstam & Wästerfors 2015, ss. 228-231).

Det sista steget i analysen är *argumentation*, vilket Rennstam och Wästerfors (2015) beskriver som det steg då analytikern ska skapa självständighet med sitt material och att man ska kunna argumentera för det. Det är även då analytikern ställer resultatet av undersökningen, mot den tidigare forskningen och den teoretiska utgångspunkten för studien, genom att ställa resultatet mot forskningen och undersöka skillnader mot andra studier som utförts tidigare inom ämnet. Argumentationen genomfördes tillsammans och vi användes oss utav vårt reducerade material. Här utformades även nya argument och begrepp som utformades till fyra beskrivningskategorier; *Vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidshemsverksamheten*, *Vårdnadshavarnas uppfattningar om lärande på fritidshem*, *Vårdnadshavarnas uppfattningar om vilken roll läraren i fritidshem har* och *Samspelet mellan vårdnadshavare och lärare i fritidshem*. Dessa kategorier kommer användas som grund i resultatet (Rennstam & Wästerfors 2015, ss.231-234).

Reliabilitet och Validitet

I all kvalitativ forskning bör undersökaren förhålla sig till begreppen reliabilitet och validitet (trovärdighet och kvalitet) enligt Fejes och Thornberg (2015). Begreppet reliabilitet mäter trovärdigheten i den undersökning som är genomförd. Det betyder att studien ska kunna upprepas med likvärdiga resultat. För att öka trovärdigheten i vår undersökning har en pilotstudie genomförts. Där kurskamrater och handledare har läst igenom intervjufrågorna, för att uppmärksamma eventuella brister gällande förståelsen av frågorna samt även hur de formulerades. Med en pilotstudie och en genomläsning av andras arbeten, kan undersökaren se på sin egen text med nya ögon och där med återigen hitta eventuella brister. Trovärdigheten ökar även genom ett förklarande om hur studien är genomförd. Det beskriver vi under metodval, genomförande och analys (Fejes & Thornberg 2015, ss.256-263).

Begreppet validitet belyser kvalitén i undersökningen samt relevansen i materialet enligt Fejes och Thornberg (2015). Att studien enbart ska undersöka det som den är avsett att göra och att de som läser materialet ska kunna förstå det utan en tidigare förförståelse inom ämnet. Även här har vi fått råd av en handledare som har påpekat vad som ska ändras för att öka kvalitén i studien. Det har pågått under hela skrivandeprocessen för att få andra ögon på texten under arbetets gång. Fejes och Thornberg (2015) beskriver att undersökaren måste tänka kritiskt, där både syfte och frågeställningar är med och ifrågasätts under hela undersökningsprocessen. Syftet ska hela tiden återkopplas till de man skriver och därmed utesluter det som inte rör undersökningens syfte och därmed även utesluta egna uppfattningar och åsikter kring frågeställningarna under intervjuerna och analysen. Forskaren behöver vara sensitiv, medveten om sina egna personliga värderingar och förkunskaper som kan påverka resultatet. Det gjordes genom en diskussion och nedskrivning av våra egna uppfattningar om fritidshemmet, för att sedan kunna ta bort dem i reduceringen av materialet (Fejes & Thornberg 2015, ss.256-263).

Forskningsetik

När det gäller forskningsetiska överväganden har vi utgått från Vetenskapsrådets fyra huvudkrav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vetenskapsrådet (2002, ss.7-14) har tydliggjort fyra stycken olika krav som ställt på forskningen för att utförandet ska vara korrekt: *informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.*

Genom *informationskravet* som betyder att varje respondent ska informeras om studiens syfte och vilka villkor som gäller för deltagandet av studien. Vi informerade vad studien handlade om i ett utskick till vårdnadshavarna, där vi beskrev (se bilaga 1) om vad studien handlar om och hur deras deltagande i studien skulle se ut och vilka villkor de hade. I *samtyckeskravet* beskrivs det att respondenterna ska godkänna deras eget deltagande i studien, genom ett utskick (se bilaga 2) till vårdnadshavarna, för att få deras godkännande om medverkan i studien. *Med konfidentialitetskravet* menas det att varje respondent och hur de har uttalat sig ska vara konfidentiellt, att ingen utanför studien ska få information om hur eller vad de har uttryckt. Det gjordes dels genom att delge informationen genom informationsbrevet, men även genom att innan intervjun påbörjades berätta om att den var konfidentiell och att det inte kommer att gå att utröna vem som sagt vad, eller vilka som har deltagit. I *nyttjandekravet* beskrivs det att de uppgifter som samlas in i undersökningen enbart får användas i undersökningen, uppgifterna får inte lämnas ut till andra. Det tog vi hänsyn till i vår studie genom att inte visa de insamlade uppgifterna för någon annan. Vi kommer även att ta bort allt material som vi fått i in under studien efter studiens slut.

RESULTAT

I detta kapitel kommer resultatet av undersökningen presenteras genom fyra olika beskrivningskategorier; *Vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidshemsverksamheten*, *Vårdnadshavarnas uppfattningar om lärande på fritidshem*, *Vårdnadshavarnas uppfattningar om vilken roll läraren i fritidshem har* och *Samspelet mellan vårdnadshavare och lärare i fritidshem*.

Vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidsverksamheten

Samtliga vårdnadshavare är positiva till fritidshemsverksamheten och menar att den är viktig för eleverna. Den dominerande föreställningen bland vårdnadshavarna är att fritidsverksamheten är en form av barnpassning. Vårdnadshavaren Barbro säger att: *"Fritidsverksamheten är ett ställe där jag lämnar mina barn för att arbeta"*. En annan vårdnadshavare Bernt, menar att hade inte fritidsverksamheten funnits hade han inte kunnat arbeta. Vårdnadshavaren menar att fritidshemmet är en trygg form av barnpassning, där eleverna får lära sig att se skillnaden på det som är rätt och fel samt hur de ska förhålla sig till andra människor. Han för dock fram att uppfostrandet av barnen ska ske i hemmet, men att fostran också ska ske i fritidsverksamheten.

Andra uppfattningar som framgår är att fritidsverksamheten är en fortsättning av skolverksamheten och att kunskapsmål som finns i skolan också används som utgångspunkt, för aktiviteter i fritidshemmet. Gun beskriver att matematik och svenska tränas i fritidshemmet genom praktiska övningar. Bland vårdnadshavarna finns också de som anser att fritidsverksamheten och skolverksamheten är helt olika verksamheter, utöver de gemensamma målen i läroplanen. De kopplar inte verksamheten till lärande utan uppfattar att eleverna själva väljer vad de vill göra genom fri lek. Gun säger; *"För mig är fritidshemmet en plats där barnen övar sina sociala kunskaper och träffar andra barn som inte går i ens klass"*. Gun beskriver att verksamheten utgår från de gemensamma målen i läroplanen, för både skola och fritidshem och därmed utvecklar ett lärande för elevernas sociala utveckling.

Verksamheten beskrivs även av vårdnadshavarna som skolförberedande, där eleverna lär sig om hur det är att gå i skolan. Gustav uttrycker sig så här; *"Fritidshemmet är en verksamhet före och efter den ordinarie skolan, som är till för att förbereda mitt barn inför skolan"*. Gustav beskriver att eleverna får träna på vad man gör i skolan och hur man ska bete sig på lektionerna för att uppfattas som en duktig elev. Därmed att det inte finns någon fri lek där eleverna får välja själva, utan att det enbart bedrivs en skolverksamhet genom lärande. Barbro uttrycker att fritidshemmet är en skolförberedande verksamhet, där eleverna får lära sig att läsa och skriva efter skolans verksamhet. Hon menar dock på att den fria leken även är viktig, för att utveckla elevernas samspel med andra.

Barbro upplever att fritidshemmet har förändrats mycket på de åren hon har haft kontakt med fritidshemmet. *"Det har utvecklats mycket, när det kommer till lärande och pedagoger, för var det bara fri lek"*. Hon beskriver att fritidshemmet idag fokuserar på mer lärande än vad de gjorde innan, genom att använda sig av praktiska lekar för att utveckla läs och skriv kunskaper. Bertil beskriver:

Fritidshemmet idag har en större barngrupp och därmed uppmärksammas inte varje elev lika mycket.

Att barngruppen har blivit större menar Bertil är negativt, för att pedagogerna inte hinner med alla barn utan enbart ser dem som behöver hjälp för stunden. Bernt beskriver att fritidshemmet inte har förändrats under den tiden han har haft kontakt med fritidshemmet, utan att det enbart är en förvaring av eleverna. Han beskriver därefter att han har haft kontakt med rektorn för fritidshemmet, men upplevde att det inte hände något under en längre tid. Bertil och Barbro nämner att lokalerna kan vara en bidragande orsak till att fritidshemmet inte har förändrats. De beskriver att fritidshemmen är i samma lokaler som skolan och därmed inte kan ändra om i lokalerna för att utforma en bra fritidsverksamhet.

Vårdnadshavarnas uppfattningar om lärande på fritidshem

När frågan om begreppet lärande på fritidshem framkom, beskrev Bertil det så här:

Barnen lär sig både bra och dåliga saker, det är väldigt olika beroende på hur personalen är, men även hur verksamheten ser ut. De lär sig om det sociala samspelet, hur vi är mot varandra. Men de är även som svampar och snappar upp det pedagogerna gör.

Bertil beskriver att eleverna på ett fritidshem lär sig många olika saker, men poängterar att det inte enbart är positiva saker. Han nämner därefter ett exempel på hur hans barn kommit hem och ropat hela dagen, eftersom en fritidslärare gjorde det i verksamheten. Gun beskriver att lärande på ett fritidshem går till genom lärande lek. Hon nämner att hennes dotter har haft matematik och färglekar som används som lärande, i verksamheten. Gun beskriver att lek är bra för utvecklandet, då eleverna leker så hittar de någonting i sig själva som de kan förankra kunskapen i. Även Bo beskriver att eleverna lär sig på fritidshemmet, han uttrycker sig:

De lär sig indirekt turtagning när de spelar spel och tränar även på matematik och svenska genom praktiska lekar.

Bo anser dock att det hade kunnat förekomma mer under verksamheten, han beskriver att det enbart utförs fri lek på fritidshemmet och att eleverna får göra lite som de vill under verksamheten, bara inte någon annan elev blir ledsen.

Greta beskriver att lärande på fritidshemmet går ut på att uppfostra barnen att uppföra sig på ett korrekt sätt. Hon nämner ett exempel; ”När fritidshemmet är ute på utflykt så springer man inte ut i gatan”. Greta säger att fritidslärarna ska lära eleverna hyfs och sunt förnuft under verksamheten. Utöver de sociala normerna eleverna lär sig på fritidshemmet, beskriver Barbro att eleverna även lär sig att läsa och skriva under fritidsverksamheten. Hon nämner att fritidshemmet fortsätter lära eleverna om de kunskapsmål som finns i skolans verksamhet, genom styrda aktiviteter som läsning och skrivstunder.

Vårdnadshavarnas uppfattningar om vilken roll läraren i fritidshem har

Under fritidsverksamheten anses fritidsläraren ha en stor roll för utvecklandet och utformandet av verksamheten. Barbro uttrycker att; ”De har en stor betydelse, för utan dem skulle inte verksamheten fungera, de bidrar med en trygghet och att alla barn blir sedda och hörda”. Hon fortsätter därefter att beskriva att fritidsläraren följer elevens utveckling, för att kunna möta dem där de behöver utvecklas eller stöttas. George säger:

Fritidslärarna är där för att hjälpa mitt barn att utveckla sin sociala kompetens, men även för att finnas där som stöd, infall någonting händer.

George beskriver att fritidslärarna har ett ansvar att utveckla en trygg miljö där eleverna kan växa socialt och utvecklas. Greta beskriver att fritidslärares uppdrag är att handleda elever att kunna agera socialt i en grupp med andra individer. Bo nämner också att fritidslärares roll i fritidsverksamheten, är viktig. Han nämner därefter att fritidsläraren är där för att skapa en relation till eleverna för att gynna deras utveckling. Samtliga vårdnadshavare är överens att fritidslärares roll i verksamheten är att hjälpa, utveckla i sin sociala kompetens och finnas där för eleverna i deras utveckling.

När det handlar om vad vårdnadshavarna anser om fritidsläraren under skolans verksamhet finns det flera olika föreställningar. Den dominerade föreställning är dock att fritidslärarna planerar för fritidsverksamheten under skoltiden. Gun beskriver att fritidslärarna planerar de aktiviteter som ska utföras under fritidsverksamheten. Hon beskriver även att fritidsläraren för dokumentation om vad som händer på fritidshemmet för att utveckla den till det bättre. Greta uttrycker sig; Fritidsläraren planerar verksamheten, sen får de ju hoppa in i klasser där de behövs. Hon menar att fritidsläraren även används som en resurs där annan personal saknas. Denna föreställning har även Bertil, han uttrycker:

Fritidsläraren är med i klassrummen som resurser, de tar oftast hand om de elever som är i behov av särskilt stöd.

Bertil beskriver därmed att fritidslärares roll under skolans verksamhet, är att ta hand om de barnen som behöver extra stöttning och hjälp. Barbro som nämner att hon har ett barn med diagnos. Hon beskriver istället att fritidslärarna har mycket planering under verksamheten och befinner sig väldigt lite i klassrummet. Därefter beskriver hon att fritidsläraren även plockar i ordning i lokalen, för att eleverna ska uppfatta den trevligare när de kommer från skolans verksamhet. En annan uppfattning om fritidsläraren i skolan, är som Bernt uttrycker sig:

Jag tycker att fritidsläraren gör samma saker som klassläraren förutom att de inte står vid tavlan.

Han beskriver att fritidsläraren utför samma arbete som klassläraren gör, förutom att leda klassen i de olika lektionerna. Han nämner att fritidsläraren oftast hamnar med dem som är i behov av lite extra hjälp, dem som inte klassläraren hinner med. Det kan märkas genom att fritidsläraren tar ut dessa elever till ett annat rum och där genomför olika praktiska aktiviteter som ger dem lärande på annan sätt, förklarar Bernt.

Att fritidsläraren befinner sig i två olika verksamheter beskriver Bernt som både positivt och negativ. Det positiva menar Bernt på är att fritidsläraren får inblick i hur eleven har haft det under dagen, innan fritidsverksamheten. Fritidsläraren får därmed en överblick över elevens dag och kan möta den, där de behöver hjälp. Nackdelen är enligt Bernt att eleverna kan uppfatta det som konstigt att fritidsläraren är i skolan, eftersom under fritidsverksamheten är det mer lek och bus, än vad det är i skolans verksamhet.

Samspelet mellan vårdnadshavare och lärare i fritidshem

Den allmänna beskrivningen av samspelet mellan fritidslärare och vårdnadshavare, benämns som positiv men stundtals bristfällig. George som har sitt barn på Granen beskriver kontakten som god, eftersom han alltid tar för vana att hälsa och prata en stund med fritidsläraren. Han beskriver även att lärarna på fritidshemmet alltid är snabba på att informera, bland annat om det har skett något. Han upplever vidare en trygghet med den fasta kontakten med fritidslärarna. Gustav beskriver samspelet fungerar väldigt bra och att pedagogerna alltid har koll på hans barn, han nämner även att det inte upplevs dåligt om han lämnar eller hämtar sina barn för tidigt eller för sent. Bertil på fritidshemmet Blåklockan uttrycker sig så här:

För de mesta tycker jag dem har tid att prata vid lämning och hämtning, sen tar det de inte alltid till sig informationen när det är någonting särskilt.

Han ger därefter ett exempel när han informerade en av fritidslärarna om ett problem hans dotter hade och att informationen därefter inte fortsatte till de andra fritidslärarna. Istället fick han själv gå och informera samtliga fritidslärare om samma problem, trots att han påpekade för den första fritidsläraren att alla fritidslärare behöver känna till denna problematik. Bo som har sina två barn på olika avdelningar, beskriver att han upplever samspelet som god på den ena avdelningen, där han möter fritidsläraren varje dag. På den andra avdelningen där han har sitt barn som är äldre, beskrivs det att de inte finns något samspel, förutom vid telefonsamtal när eleven skall gå hem. Det beror på att eleven är stor nog att cykla eller gå hem själv beskriver Bo.

Utöver samspelet vid hämtning och lämning beskriver samtliga vårdnadshavare, att det inte förekommer något annat möte än första informationsmötet vid inskolning på fritidshemmet. Bernt på blåklockan uttrycker sig så här; ”*Det förekommer inga andra möten, jag vill heller inte ha det. Utan jag vill ha information om fritidshemmet genom ett månadsbrev*”. Det nämner även Bertil att han saknar. Genom ett månadsbrev och en daglig informations tavla om vad som händer på fritidshemmet, kan vi få en större inblick om vad som händer på fritidshemmet och vad som kommer hända, men även vad fritidshemmet är, beskriver både Bertil och Bernt. Bertil uttrycker; *Jag vill ha mer möten med fritidshemmet, för det är där barnen befinner sig den större delen av dagen*”. Han menar att hade det förekommit mer möten med fritidsläraren, hade kommunikationen och helhetssynen på eleven ökat till det bättre. Barbro nämner att det inte förkommer några andra möten med fritidshemmet, förutom om det har hänt något. Det kan till exempel vara om hennes barn har varit i slagsmål eller liknade beskriver Barbro. Gustav som har sitt barn på Granen, beskriver;

Informationen är god på fritidshemmet, fritidslärarna använder sig utav en veckokalender som hänger i hallen, där de skriver upp fritidshemmets aktiviteter och andra förhållningstider. Schemat publiceras varje vecka på en internetbaserad kommunikationskanal och på fritidshemmets Instagramkonto.

Majoriteten av vårdnadshavarna uttrycker att dem inte besitter någon som helst kunskap kring styrdokumentet för fritidshemmet. På frågan om styrdokumentet svarar Bertil med en motfråga och undrar vad som det står i dem. Han beskriver att han inte får någon information om målen för fritidshemmet. På de vårdnadshavarmöten som äger rum har fokus mest legat på skolan och det har enbart varit en presentation av namnen på fritidslärarna. Bo beskriver att han har blivit informerad om styrdokumentet, dock inte i den utsträckning som han anser lämplig. Han nämner att mer information hade bidragit till en större inblick i fritidshemmets

mål och vad verksamheten arbetar med. Barbro nämner också att hon har blivit informerad om styrdokumentet, men är osäker på vad det handlar om; *''Jag vet ju att det finns men jag är osäker på vad det innebär, men det är väl att man har olika mål för barnens utveckling i verksamheten, men även hur de ska tas hand om''* uttrycker Barbro. Gun som har sitt barn på fritidshemmet Granen, nämner även att hon har blivit informerad om styrdokumentet. Hon beskriver att det är viktigt att de finns, för att både skolan och fritidshemmet ska sträva åt samma håll genom att komplettera varandras verksamheter. Därefter beskriver hon att det finns mål och riktlinjer att följa på alla arbetsplatser, även hennes.

När frågan om vad vårdnadshavarna har för inflytande i fritidshemsverksamheten, uttryckte sig Barbro; *''Jag tror man kan påverka rätt mycket, eller jag hoppas man kan det. För samspelet mellan vårdnadshavare och fritidslärare är viktigt''*. Hon beskriver att vårdnadshavare tillsammans med fritidslärare kan hitta lösningar på problem som gäller elevernas utveckling och tid på fritidshemmet. Hon förklarar att allt inte går att påverka, då fritidshemmet har en ekonomi som begränsar verksamheten. Bertil beskriver att skolans verksamhet är öppen för förslag men att fritidsverksamheten inte är det. Han upplever att vårdnadshavarna inte har något inflytande i verksamheten och nämner att detta beror på att informationen om vad fritidshemmet är och vilken verksamhet de bedriver, inte till handages vårdnadshavarna.

Bernt som har försökt påverka fritidshemmets verksamhet uttrycker; *''Jag känner att jag kan påverka den, men när jag försökte göra det rann det ut i sanden''*. Bernt har därmed försökt att påverka verksamheten, men beskriver att det skedde bara en förändring under ett fåtal veckors tid, efter det blev det samma problem igen. Gustav som har sina barn på fritidshemmet Ganen, beskriver att han kan påverka vad barnen har för kost och vilka tider barnen kan lämnas och hämtas. Utöver det nämner Gustav att det är fritidslärarna som bestämmer resten, aktiviteterna och vad verksamheten arbetar med. George nämner att han inte har någon som helst påverkan på verksamheten, utan det är endast politiker och pengar som avgör fritidshemmets verksamhet. Gun nämner att hon har ett stort inflytande i fritidsverksamheten. *''I början av terminen, hade vi ett möte där vi fick beskriva vad vi förväntade oss utav fritidsverksamheten''*. Hon nämner att den informationen de fick av vårdnadshavarna, togs till vara på och utifrån det utarbetades fritidshemsverksamheten. Sammanfattningsvis så upplever vårdnadshavarna att de inte kan påverka verksamheten på något vis. Vårdnadshavarna anser att anledningen är att det inte blivit tillräckligt informerade om att de kan påverka fritidshemmet och dess verksamhet.

DISKUSSION

I följande kapitel kommer resultatet diskuteras med stöd av tidigare forskning och den litteratur som tagits upp i bakgrunden samt vår teoretiska utgångspunkt. Därefter kommer metoden att kritiskt granskas och avslutningsvis förs didaktiska konsekvenser fram med grund i studiens resultat för vår kommande yrkesroll.

Resultatdiskussion

I denna undersökning har vi belyst vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidshemsverksamheten, fritidslärares roll och samspelet mellan vårdnadshavare och lärare i fritidshem. Resultatet visar tydligt att flertalet vårdnadshavarna inte har en djupare inblick innehållet i fritidshemsverksamheten och det arbete som pågår där. Samtliga vårdnadshavare är dock positiva till verksamheten och anser att det är viktigt att den finns.

Det råder även en delad uppfattning när det kommer till vad fritidsläraren gör under skoltid, där fritidsläraren dels beskrivs som en ordinarie klasslärare men även som en resurslärare för de elever som behöver extra hjälp. Samtliga vårdnadshavare är överens att fritidsläraren under fritidsverksamheten är viktig för att verksamheten ska fungera. Vårdnadshavarna beskriver fritidsläraren är den som skapar trygghet och uppmärksammar alla elever för att utveckla eleverna på deras individuella plan men även i grupp. När det kommer till lärande på fritidshem, beskrivs det också på olika sätt mellan vårdnadshavarna, där den dominerade är att eleverna tränas i det sociala samspelet, hur man är mot varandra. Andra vårdnadshavare menar på att eleverna på ett fritidshem fortsätter träna på samma saker som i skolan, där eleverna sitter vid bänkarna för att läsa och skriva. Dock nämner flera vårdnadshavare att eleverna lär sig genom praktiska aktiviteter under fritidsverksamheten. Lektionerna de har i skolan omvandlas till praktiska lekar där eleverna fortsätter och träna utan att de vet om det själva. Samspelet beskrivs olika på de två fritidshemmen, Granen är nöjda och beskriver att de får den informationen de behöver, men på fritidshemmet Blålockan beskriver vårdnadshavarna att de vill ha mer information och nämner även att samspelet behöver utvecklas. Utöver samspelet, upplever flertalet vårdnadshavare att fritidshemmet ej går att påverka. De beskriver fritidshemmet som en stängd verksamhet, där politiker, pengar och fritidslärarna enbart bestämmer vad som förekommer.

Vårdnadshavarnas uppfattningar om fritidsverksamheten

Vårdnadshavarna upplever fritidshemsverksamheten som viktig för eleverna, där de får träna på hur man ska vara mot varandra samt praktiskt lärande genom lek. Dock uppfattas verksamheten på ett flertal olika sätt av vårdnadshavarna. Där verksamheten beskrivs som skolförberedande, fortsättning av skolan samt endast lek och barnpassning. Det råder alltså många uppfattningar om vad verksamheten är, för att få en förståelse till detta användes hermeneutiken. Hermeneutiken enligt Alvesson och Skoldberg (2008, ss.72-74) belyser begreppet förståelse och förförståelse. Att skapa en förförståelse till studien innan den genomförs, skapar en förståelse till varför respondenterna svarar som det gör. För att förstå hur vårdnadshavarna upplever fritidshemmet, måste vi därmed diskutera begreppet förförståelse, i detta fall hur information om fritidshemsverksamheten delgivits till vårdnadshavarna. Vårdnadshavarnas upplevelser om delgivandet av information kan sammanfattas som bristfällig utifrån deras perspektiv. Utöver den inskolningen som Andersson (2011, s.71) beskriver är till för att skapa en trygghet för vårdnadshavarna och därmed eleverna, upplever ett flertal vårdnadshavare att de inte har fått någon mer inblick i verksamheten och därmed upplever den som stängd för insyn. På fritidshemmet Blålockan upplevdes detta som en stor

orsak till mindre kunskap om vad verksamheten är enligt vårdnadshavarna. På fritidshemmet Granen beskrev vårdnadshavarna att de har fått information om fritidshemmets verksamhet, men önskar mer information. Det som då behöver diskuteras är varför vårdnadshavarna upplever fritidshemmet så olika. Beror det på fritidslärarna och deras informationsdelgivande, eller handlar det om att vårdnadshavarna inte vill ha någon inblick i verksamheten, utan enbart lämna sina barn där när de arbetar. Att information inte delgivits från fritidslärarna om vad verksamheten är och vilka mål den har, kan kopplas till det Persson (2008, s.95) nämner. Att fritidsläraren upplever att vårdnadshavarna inte besitter någon kunskap om hur verksamheten, eller hur eleverna ska uppfostras. De stänger vårdnadshavarnas insyn i verksamheten, därmed får vårdnadshavarna inte ta del om vad verksamheten är och vad den arbetar med.

Att vårdnadshavarna har olika uppfattningar om verksamheten, kan även bero på vårdnadshavarna själva informationen om fritidsverksamheten har delgivits men inte nått fram till vårdnadshavarna. Det vi menar är att vårdnadshavarna har fått ta del av informationen, men anser att fritidshemmet är något som inte behöver påverkas. På fritidshemmet Granen beskrevs det att informationen om verksamheten gick ut på olika plattformar så som Instagram, internetbaserade kommunikationskanaler och månadsbrev. Dock upplevde vårdnadshavarna verksamheten olika och ansåg att informationen om vad verksamheten är som bristfällig. Vi anser att båda dessa perspektiv om information av verksamheten, kan vara en bidragande orsak till de olika uppfattningarna om fritidshemsverksamheten. Där vi anser att fritidslärarna kan behöva utveckla inskolningen på fritidshemmet och därmed skapa en ytterligare trygghet för vårdnadshavarna som Andersson (2011, s.71) beskriver. Ökas tryggheten för vårdnadshavarna i verksamheten, kan det leda till att insynen i verksamheten blir bättre och därmed att vårdnadshavarnas upplevelser får en positivare aspekt.

Vårdnadshavarnas uppfattningar om lärande på fritidshem

Vårdnadshavarna upplever lärande på fritidshem på olika sätt, där den dominerade är att eleverna lär sig hur man ska vara i det sociala samspelet. Skolverket (2016, ss.24-27) nämner det sociala samspelet som en av fritidshemmets mål i läroplanen, där eleverna ska träna på vad kommunikation innebär och hur samma ord kan uttrycka olika känslor. Andra uppfattningar är att fritidshemmet fortsätter bedriva skolans verksamhet, genom komplettering men även genom praktiska aktiviteter som används i den fria leken.

Begreppet lärande på fritidshem, beskrivs av Skolverket (2016 ss.24-27) som en komplettering av skolans verksamhet, där fritidsläraren ska fortsätta lära eleven genom praktiska aktiviteter. Philgren (2015, ss.59) beskriver kompletteringen som en form av avkoppling från skolans verksamhet. Det finns därmed två olika uppfattningar om vad komplettering betyder och hur den bör användas i verksamheten. Vårdnadshavarna beskrev att eleverna på ett fritidshem lär sig om de sociala normerna som finns i samhället och till viss del ett lärande genom praktiska aktiviteter. Därmed är deras uppfattning mer liknade Lgr 11 (Skolverket 2016) beskrivning av fritidshemmet. Att eleverna lär sig om hur man är mot andra, hur samhället är uppbyggt, räkna, läsa och skriva genom praktiska aktiviteter. Philgrens (2015) beskriver avkoppling som en komplettering till den ordinarie skolverksamheten, där eleven använder sig av det hen uppfattat i skolan som en utgångspunkt för den fria leken. Båda dessa två synsätt menar vi går att koppla till hermeneutikens förförståelse och förståelse (Alvesson & Sköldberg 2008, ss.72-74). Det kan ske genom att fritidsläraren kopplar skolans lärandeform med elevernas fritidsintressen, för att öka

förståelsen för lärandet. Eleverna får först en förförståelse vid en lärandesituation och sedan via den fria leken, en djupare förståelse. Vi anser därmed att båda dessa synsätt på komplettering behöver användas i fritidsverksamheten för att skapa en bredare förståelse för vad som ska kompletteras, eleverna ska fortsätta och lära utifrån de gemensamma målen men även koppla av, förstå och reflektera om vad som hänt under dagen.

Det behövs en avkoppling för att motivera eleverna till lärande som Philgren (2015, ss.70-71) beskriver, där elevernas intressen och uppfattningar om dagen strukturerar upp aktiviteterna i fritidsverksamheten. Philgren (2015) beskriver även att samverkan måste finnas mellan fritidslärare, skola och vårdnadshavare för att få en helhetssyn av elevernas lärande. Klarfelt och Haglund (2011, ss.106-107) beskriver att de situationer som inte är styrda av lärare, utvecklar eleverna vem de är själva och utmanas till att ta ställning i olika situationer, både enskilt och i grupp. Därmed bygger den fria leken på ett informellt lärande, där eleverna själva väljer vilka aktiviteter som de vill utföra baserat på deras intressen och kunskaper. Genom den fria leken skapas det även relationer till andra elever men även till fritidslärarna. Därmed kan fritidsläraren lära känna eleverna och utifrån det forma verksamheten, som Dahl (2014, ss.86-87) beskriver. Även om det ska förekomma mycket informellt lärande genom fri lek i verksamheten, behöver det även finnas ett formellt lärande genom styrda aktiviteter. Fritidsläraren skapar aktiviteter som utgår från elevernas intressen och kunskaper för att gynna deras lärande på fritidshemmet. För att kunna genomföra dessa aktiviteter, men även erbjuda en bra fritidsverksamhet behöver fritidslärarna planeringstid och resurser i form av personal och kapital. Frågan är då om tid finns för det, då enligt Ackesjö, Nordlänger och Lundqvist (2016, s.87) fritidsläraren befinner sig under två verksamheter under en arbetsdag, fritidshemmet och skolan.

Vårdnadshavarnas uppfattningar om vilken roll läraren i fritidshem har

Vårdnadshavarna upplever fritidslärarens roll under fritidsverksamheten som väldigt tydlig. Yrkesrollen beskrivs som trygghetsskapande för eleverna och att fritidsläraren finns där för att erbjuda en så bra verksamhet som möjligt där alla eleverna, blir hörda och sedda genom uppmuntran av fritidsläraren. När det kommer till vad fritidslärarna gör under den ordinarie skoltiden, går meningarna isär. Ett fåtal av vårdnadshavare uppfattar att fritidsläraren agerar som en ordinarie klasslärare under skoltid. Andra uppfattar fritidslärarens förmiddag som en lång planeringstid, inför fritidsverksamheten. Där fritidsläraren arbetar med att utveckla sitt eget ledarskap, men även utvecklar verksamheten som Schlosser och Balzano (2014, ss.2-3) beskriver.

Hur det egentligen ser ut skiljer sig från fritidshem till fritidshem, eftersom det inte finns någon absolut bestämmelse i styrdokument Lgr11 (Skolverket 2016, ss.24-27) för vad en fritidslärare ska göra under skoltid, därför så finns det inga rätt och fel i denna fråga. Eftersom yrkesrollen under skoltid är oklar för fritidsläraren, som Haglund (2009, ss.28-37) och Ackesjö, Nordlänger och Lundqvist (2016, s.87) beskriver, blir fritidsläraren otrygg i vad hen ska göra under skolverksamheten. Fritidsläraren tenderar då att användas som resurs eller hjälplärare på lektionstid, eller att användas som elevassistent för de elever som behöver extra hjälp eller stöttning. Även om fritidslärarens besitter en god kompetens om att utforma praktiska aktiviteter som gynnar lärandet som Philgren (2014, s.27) beskriver, upplevde ett flertal vårdnadshavare att denna kompetens inte tas till vara på under lektionerna, utan att fritidsläraren får rollen som bakgrundslärare, som enbart påpekar fel och hjälper de eleverna som klassläraren inte hinner med. Att fritidsläraren befinner sig i två olika verksamheter beskrivs av vårdnadshavarna som positivt, att de får en helhetsinsyn på elevernas

utveckling och kan möta eleverna där de behöver hjälp och stöttning även under fritidsverksamheten. Dock nämner en vårdnadshavare en annan uppfattning om fritidsläraren under skolverksamheten, att det är svårt för eleverna att associera fritidsläraren till allvar. Eleverna kopplar fritidsläraren till lek och därmed inte utför något arbete under lektionen.

För att få en förståelse till varför vårdnadshavarna upplever och tolkar fritidslärares yrkesroll olika, framkommer det återigen att informationen är bristande (Westlund 2015, s.71). Det som uppmärksammas är att fritidslärarna själva är osäkra på vad deras yrkesroll är, i skolans verksamhet. Den nya utbildningen, grundlärare med inriktning mot fritidshem har dock börjat tydliggöra det, då fritidsläraren får legitimation i vissa ämnen, till exempel musik, bild och idrott. Det råder dock en stor tveksamhet till utbildning i dessa ämnen, då enligt Ackesjö, Nordlänger och Lundqvist (2016, s.87) de ny utbildade fritidslärarna inte anser att de besitter tillräcklig kompetens för att utbilda i det ämnen, men även att det inte valt utbildningen för att bli lärare under skoltid. Om inte fritidslärarna själva är säkra på vad de ska göra under skoltiden, hur ska då vårdnadshavarna få en förståelse för vad de gör under lektionstid. Fritidsläraren bör därför användas som en resurs i klassen för att få helhetsinsynen av elevernas utveckling, dock måste huvudfokus ligga på att utveckla och skapa ett fungerande fritidshem. Där fritidslärarna får tid till att planera verksamheten utifrån elevernas perspektiv som Schlosser och Balzano (2014, ss.2-3) beskriver. Frågan är dock om tiden till planering, finns på fritidshemmen. Vårdnadshavarna beskriver att fritidsläraren befinner sig i klass rummen under förmiddagen och att det sedan efter skolan bedriver fritidsverksamheten. Det betyder att planeringen kanske inte alls existerar, eller enbart existerar vid ett fåtal gånger under veckan. För att kunna informera vårdnadshavarna och utveckla verksamheten, behövs därmed dessa planeringstider. Skolan kan på så vis inte enbart använda sig utav fritidsläraren som en resurs, utan det måste ges möjlighet till att planera fritidsverksamheten.

Samspelet mellan vårdnadshavare och lärare i fritidshem

Samspelet mellan vårdnadshavare och fritidsläraren beskrevs olika på de två fritidshemmen. Vårdnadshavarna på fritidshemmet Granen, beskriver att samspelet fungerar bra och nämner att fritidslärarna alltid har tid för att samtala. På fritidshemmet Blåklöckan upplevs dock samspelet som bristfälligt och vårdnadshavarna nämner att den behöver utvecklas. I samspelet med fritidslärarna kan vårdnadshavarna uttrycka sig om verksamheten och därmed påverka den. Dock upplever nästintill samtliga vårdnadshavare på de båda fritidshemmen att de inte kan påverka verksamheten. De benämner verksamheten som stängd och anser att politiker, fritidslärarna och pengar som det enda som kan påverka vilken verksamhet som bedrivs på ett fritidshem.

För att skapa en förståelse till vårdnadshavarnas upplevelser och tolkningar av samspelet som hermeneutiken belyser, måste först en förförståelse om vad samspelet är och hur det ska användas beskrivas (Westlund 2015, s.71).

Samspelet mellan vårdnadshavare och fritidslärare beskrivs som viktigt av Skolverket (2014, ss. 39-41). Där vikten av att låta vårdnadshavarna påverka och föra fram synpunkter om fritidshemsverksamheten beskrivs. Vårdnadshavarna har en stor roll i dagens fritidshem, eftersom de besitter kunskapen om vad deras barn har för intressen och svårigheter, som Andersson (2011, s.71) beskriver. Det som därmed behöver diskuteras, är varför vårdnadshavarna upplever samspelet olika på de två fritidshemmen och varför verksamheten uppfattas som stängd för påverkan av flertalet vårdnadshavare.

Att samspelet upplevdes bra på fritidshemmet Granen, skulle kunna bero på det Andersson (2011) beskriver. Samspelet ska inte enbart handla om vad eleven ska ha för kläder på fritidshemmet, utan även handla om elevens utveckling och hur verksamheten kan anpassas för att gynna detta (Andersson 2011, s.71). Att samspelet fungerar bra kan även beror på att fritidshemmet Granen arbetar med att skapa en bättre insyn i verksamheten för vårdnadshavarna. Den väggen som Persson (2008, s.95) beskriver kanske inte förekommer, utan att vårdnadshavarna och fritidslärarna ser samspelet som en viktig del i utvecklandet av fritidshemsverksamheten. På Fritidshemmet Blåklockan framkommer väggen som Persson (2008, s.95) beskriver mer tydligt av vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna upplever att insynen i verksamheten är begränsad till större händelser, som aktiviteter under loven och därmed upplevs verksamheten som stängd. Samspelet upplevs som bra i vissa aspekter, då fritidslärarna oftast har tid att prata med vårdnadshavarna. En vårdnadshavare på fritidshemmet Blåklockan upplevde dock att fritidslärarna brast i informationsdelgivandet till varandra, då en vårdnadshavare hade informerat om en problematik gällande hennes dotter, utan att delge de övriga fritidslärarna.

Skillnaderna på samspelet i de två verksamheterna skulle kunna bero på att fritidshemmet Granen arbetar mer med informationsdelgivning i ett större omfång där man även inkluderar fler informationsplattformar, så som Instagram (Harju & Broman 2013, ss.32-33). Därmed öppnas fritidshemmet upp mer för vårdnadshavares syn och påverkan på verksamheten. På Granen förekom även månadsbrev där vårdnadshavarna fick information om vad fritidshemmet skulle arbeta med under kommande månad. På fritidshemmet Blåklockan förekom det ingen informationsdelgivning förutom korta notiser vid hämtning och lämning. Det anser vi kan bidra till att samspelet blir lidande och att vårdnadshavare inte känner sig inkluderade i verksamheten, därmed kan fritidsverksamheten uppfattas som stängd.

Att verksamheten upplevs som stängd för påverkan av flertalet vårdnadshavare, upplever vi ha ett samband med brist på informationsdelgivningen som i sin tur får vårdnadshavare att inte känna sig delaktiga i fritidshemmets verksamhet. Det här går att koppla till den hermeneutiska cirkeln, som Alvensson och Sköldberg (2008, ss.72-74) beskriver. Vårdnadshavarna saknar delarna för att få en förståelse om möjligheten att påverka fritidshemmet, där delarna är informationen från fritidslärarna om att det kan påverka. Gun som har sitt barn på fritidshemmet Granen, kände att hon var delaktig och kunde påverka verksamheten. Hon beskrev informationsmötet i början av terminen som ett bra exempel på detta. Vårdnadshavarna hade fått uttrycka sig om vad de förväntade sig av verksamheten och därmed föra fram sina synpunkter. Detta var motsatsen till det som framkom från de andra vårdnadshavarnas upplevelser kring påverkan i fritidshemmet, från Blåklockan men även från Granen. I enlighet med Andersson (2011, s.71) anser vi att verksamheten upplevs vara stängd för påverkan av vårdnadshavarna på grund ut av att informationen om att de kan påverka, inte har delgivits. Det besitter förmodligen ingen förförståelse om påverkan som beskrivs av Skolverket (2014, ss.39-41). Skolverket framhåller samspelet och vårdnadshavarnas påverkan som en viktig del i ett fungerade fritidshem. Vårdnadshavarna behöver därför skolas in i verksamheten, som Andersson (2011, s.71) beskriver. Därmed kan förståelsen öka för hur vårdnadshavare, kan påverka verksamheten.

Sammanfattningsvis anser vi att det kan hjälpa med mer information till både vårdnadshavarna men även fritidslärarna, om vad fritidshemmet är, vilka mål verksamheten arbetar mot men även vad fritidsläraren ska göra under skoltid. Det krävs en vidare inskolning som sträcker sig under hela den tiden de är i kontakt med fritidshemmet, för att utveckla både samspelet men även erbjuda vårdnadshavaren en inblick och påverkan på fritidshemmet. Det

här anser vi kan ske genom flera möten med fritidsläraren men även mer uppsatt information i fritidshemmets lokaler. Ökar vi förståelsen om vad fritidshemmet är och vilka mål verksamheten har, kan vi ändra vårdnadshavarnas uppfattning om verksamheten, men även uppmärksamma dem om vilken betydelse deras roll har i fritidsverksamheten som Andersson (2011, s.71) beskriver.

Metoddiskussion

För att få ett djupare resultat och en förståelse till varför och hur vårdnadshavarna upplever fritidshemmet, användes en kvalitativ metod genom ostrukturerade intervjuer. Ahrne och Svensson (2015) beskriver det som en stor fördel att träffa respondenten personligen, då kan det som händer utanför intervjun, även belysa svaren. Under våra intervjuer kunde vi därför märka på vårdnadshavarnas kroppsspråk om de uppfattade frågan rätt och vilken förförståelse de hade gentemot frågan. Även en fördel med att utföra intervjuer är att intervjuaren även direkt kan ställa en följdfråga för att antingen fördjupa sig om ämnet, eller formulera om den för att skapa en enklare förståelse av frågan (Ahrne & Svensson 2015, ss. 8-10).

Intervjuerna gjordes enskilt med en av oss som intervjuare, efter undersökningen upplevdes det som att det hade varit bättre att utföra dem tillsammans, eftersom vi utarbetade flera olika följdfrågor som hade varit intressant och höra från den gruppen vårdnadshavare som inte fick den frågan. Även om fick ett brett resultat, hade nog det kunnat ge oss ett bredare resultat med flera perspektiv. Urvalet i undersökningen bygger på vårdnadshavare från två olika fritidshem som vi tidigare hade varit i kontakt med. Det gjordes genom Ahrne och Svensson (2015, ss.39-43) tvåstegs urval, där fritidshemmen valdes först innan vi skickade ut informationsbrev till vårdnadshavarna. Att vi hade en tidigare kontakt med de olika lokalerna på fritidshemmet kändes bra. Det skapade en trygghet och vårt fokus användes enbart på vårdnadshavarna och inte vilken lokal som var mest lämplig för utförandet för intervjun. I analysen av materialet användes Rennstam och Wästerfors (2015, ss.221-234) tre stegs modell för en kvalitativ analys, för att den var enkel att förstå och använda sig utav i analysen. I deras förklaringar om de olika stegen, uppmärksammades flera olika exempel på hur andra undersökare har gjort. På så vis skapades en bredare förståelse för oss, hur vi skulle använda oss utav den i vår studie.

Didaktiska konsekvenser

Den här undersökningen har gett oss ett perspektiv hur vår kommande yrkesroll och verksamheten uppfattas utifrån vårdnadshavarna. Det har gett oss en stor inblick i saker som bör finnas i verksamheten för att öka inflytandet från vårdnadshavare, men även för att utveckla fritidsverksamheten till det bättre. Därför anser vi att inskolningen som Andersson (2011, s.71) beskriver, dels behöver användas men även fortsätta genom den tiden vårdnadshavarna är i kontakt med fritidshemmet. Det bör ske igenom månadsbrev och veckoscheman, där aktiviteter som har förekommit och de som ska förekomma presenteras. I månadsbrevet kan även information om vad fritidshemmet är och vilka styrdokument verksamheten byggs på presenteras för att ge en bättre insyn i fritidshemmet. Om fritidslärarna informerar om vad verksamheten bygger på och vilka mål den ska följa, ökar även vårdnadshavarnas insyn i verksamheten och där med deras påverkan. Vi vill att informationen ut till vårdnadshavarna därför ska bli mer och även att de erbjuds komma med förslag till aktiviteter som kan utföras i verksamheten. Då vårdnadshavarna har en så stor roll i denna verksamhet, de är vårdnadshavarna som känner sig egna barn bäst och kan där med ge oss olika tips på aktiviteter och hur deras barn möts på rätt sätt för att skapa en utveckling.

För att enklare få ut information i form av blogginlägg, scheman, bilder på fritidshemmets Instagramkonto till vårdnadshavarna, bör en fritidslärare få huvudansvar för kommunikation och information. Den fritidsläraren ska i samråd med de andra fritidslärarna komma överens om vilken information som ska gå ut till vårdnadshavarna. Hade en fritidslärare haft hand om informationsutgivningen, hade denna haft lättare att få en god struktur och fått ett mer effektivt sätt att få ut informationen till vårdnadshavarna. Är flera fritidslärare ansvariga för att informationen ska ut, blir det lättare en diskussion om hur upplägandet av informationen ska se ut istället för att den nästintill direkt delgivs vårdnadshavarna.

Vi anser även att det krävs en tydligare förklaring till den yrkesrollen som fritidsläraren har i skolan. Även om den nya utbildningen nu har börjat utbilda fritidslärare även i vissa ämnen, som musik, bild och idrott, är många pedagoger inte bekväma med det som Haglund (2009, ss.28-29) nämner, så upplever även vi det. Vår musiklärarutbildning byggde på en termin, där både instrument, teorier om hur och vad elever ska lära sig inom musik behövde läras in. Det gör inte oss bekväma i att undervisa inom musik, dels för lite kunskap själv men även för att vi upplever att vår kompetens ska användas i fritidshemmets verksamhet inte i skolan. Fritidsläraren enligt oss behöver få fokusera på sin egen yrkesroll som befinner sig på fritidshemmet istället för att agera som klasslärare under skoltiden. Ackesjö, Nordlänger & Lundqvist (2016, s.87); Haglund (2009, ss.28-29) beskriver att den nya utbildningens fritidslärare oftast hamnar mellan två olika verksamheter, skolan och fritidshemmet. De beskriver att detta skapar oklarhet och otrygghet för fritidsläraren gällande dess yrkesroll, det här anser även vi. Dock anser vi att fritidsläraren bör vara med under skoltiden, detta för att få en helhetsyn av eleverna och bemöta dem där de har svårigheter eller behöver utmanas mer. Fritidslärarens huvudfokus bör dock beröra fritidshemmet och inte skolverksamheten, detta för att fritidslärarens kompetens inte befinner sig i skolans verksamhet, utan mer i fritidsverksamheten (Haglund 2009, s.37).

I vår kommande yrkesroll som grundlärare med inriktning mot fritidshem, kommer vi därför arbeta med att informera vårdnadshavare och andra pedagoger om vad fritidsverksamheten egentligen är. Vi anser att det inte enbart är en form av barnpassning, utan det är så mycket mer. Där eleverna får lära sig olika saker genom praktiken och lösa situationer som uppstår med stöttning av oss fritidslärare, men även andra elever. Vet inte vårdnadshavarna om hur mycket de kan påverka i verksamheten, kan vi inte förvänta oss att de kommer ge oss förslag på aktiviteter och hur verksamheten ska fortsätta utvecklas till det bättre. Därmed behöver samspelt och informationsdelgivandet ständigt utvecklas.

REFERENSER

Ackesjö, Helena, Nordänger, Ulla Karin & Lindqvist, Per (2016). "Att jag kallar mig själv för lärare i fritidshem uppfattar jag skapar en viss provokation" [Elektronisk resurs] Om de nya grundlärarna med inriktning mot arbete i fritidshem. *Educare - Vetenskapliga skrifter*. 86-109 Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-51749>

Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2., [utök. och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber

Alvesson, Mats & Sköldberg, Kaj (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. 2., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Andersson, Lars (2011). *Fritidshem: vägledning - pedagogiskt förhållningssätt*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur

Barnomsorgen är för alla barn: förskole- och fritidshemsverksamhet för barn som behöver särskilt stöd. (1991). Stockholm: Allmänna förl. [distributör]

Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Dahl, Marianne (2014). *Fritidspedagogers handlingsrepertoar: pedagogiskt arbete med barns olika relationer*. Diss. (sammanfattning), Kalmar: Linnéuniversitetet, 2014

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. Uppl. Stockholm: Liber.

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf

Haglund Björn (2009). *Fritid som diskurs och innehåll, En problematisering av verksamheten vid afterschool-program och fritidshem*. Göteborg: Göteborgs Universitet, 2009

Harju, Anne & Tallberg Broman, Ingegerd (red.) (2013). *Föräldrar, förskola och skola: om mångfald, makt och möjligheter*. 1. Uppl. Lund: Studentlitteratur

Hyldgaard, Kirsten (2008). *Vetenskapsteori: en grundbok till de pedagogiska ämnena*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Justesen, Lise & Mik-Meyer, Nanna (2011). *Kvalitativa metoder: från vetenskapsteori till praktik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

- Klerfelt, Anna & Haglund, Björn (red.) (2011). *Fritidspedagogik: fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber
- Lantz, Annika (2013). *Intervjumetodik*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Linda K. Schlosser och Betsy Balzano (2014). *Playing to Learn: How After-School Clubs Influence Teachers' Beliefs About Instruction*. Sage Open.
- Persson, Sven (2008). *Forskning om villkor för yngre barns lärande i förskola, förskoleklass och fritidshem*. Stockholm: Vetenskapsrådet
- Pihlgren, Ann S. (red.) (2011). *Fritidshemmet: fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Pihlgren, Ann S. (red.) (2014). *Fritidshemmets didaktik*. Lund: Studentlitteratur
- Pihlgren, Ann S. (red.) (2015). *Fritidshemmet och skolan: det gemensamma uppdraget*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). Att analysera kvalitativt material. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2. Uppl. Stockholm: Liber
- Rohlin, Malin (2012). *Fritidshemmets historiska dilemman: en nutidshistoria om konstruktionen av fritidshemmet i samordning med skolan*. Stockholm: Stockholms universitets förlag
- Skolverket (2014). *Kvalitet i fritidshem: allmänna råd och kommentarer*. (2014). Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2016). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* (reviderad 2016). Stockholm: Skolverket
- Skott, Carola (red.) (2004). *Berättelsens praktik och teori: narrativ forskning i ett hermeneutiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur
- Slunga, Nils (2000). *Arbetsstugorna i norra Sverige: ett filantropiskt företag i skolans tjänst*. Uppsala: Fören. för svensk undervisningshistoria
- Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (red.) (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur
- Westlund, I. (2015). Hermeneutik. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 2, m utök. uppl. Stockholm: Liber

HÖGSKOLAN I BORÅS

BILAGA 1 INFORMATIONSBREV

Till Vårdnadshavare med elever på_____.

Vi heter Dennis Andersson och Otto Svanberg. Vi studerar till grundlärare med inriktning mot fritidshem vid högskolan i Borås, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT.

Under sista terminen ska vi studenter genomföra ett examensarbete där ett valt område ska undersökas. Vi har valt att fokusera på Fritidshemmet ur ett vårdnadshavarperspektiv. Vi kommer att utföra intervjuer för att undersöka hur ni ser på fritidsverksamheten, **dessa kommer ske v16.**

Det är viktigt att ni som respondenter vet att vi i vår undersökning utgår från de forskningsetiska principerna vilket innebär att:

- Alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, så inga obehöriga kan ta del av dem.
- De uppgifter som framkommit i undersökningen används enbart för denna undersöknings syfte.
- Alla uppgifter kring deltagarna i undersökningen kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn används så allas identiteter skyddas.
- Undersökningen är frivillig och det går när som helst att avbryta deltagandet.

För att kunna genomföra undersökningen behövs ert samtycke, vi ber er därför att fylla i blanketten som följer med denna information och därefter lämna till pedagoger på fritidshemmet.

Om ni har frågor och funderingar kring undersökningen kan ni nå oss på dessa e-post adresser:

Dennis Andersson
s142449@student.hb.se

Otto Svanberg
s142429@student.hb.se

Med vänliga hälsningar, Dennis Andersson och Otto Svanberg

HÖGSKOLAN I BORÅS

BILAGA 2 SAMTYCKESBLANKETT FÖR RESPONDENTER

Jag/vi har informerats om undersökningen och tagit del av de forskningsetiska principer som studien vilar på. Jag/vi vet att mitt/vårt deltagande är helt frivilligt och att deltagandet när som helst kan avbrytas. Ringa in valt alternativ.

JA, jag/vi samtycker till att vi ska medverka i undersökningen.

Förslag på datum/tid då intervjun kan genomföras under v.16:

NEJ, jag/vi samtycker inte att vi ska delta i undersökningen.

Underskrift namnförtydligande

Underskrift namnförtydligande

Datum: _____

BILAGA 3 INTERVJUFRÅGOR

Vad är fritidsverksamheten för dig?

Hur många barn är det på det fritidshemmet du har erat/era barn?

Vad gör ditt barn på fritidshemmet?

Hur länge har du varit i kontakt med fritidsverksamheten?

Berätta om kontakten med lärarna i fritidshemmet?

Vilka möten med vårdnadshavare förekommer i fritidshemsverksamheten?

Vilket inflytande har du som vårdnadshavare i fritidshemsverksamheten?

Berätta om hur du ser på begreppet ”lärande” i fritidshemsverksamheten?

Vad arbetar fritidshemmet med under fritidsverksamheten?

Är du medveten om fritidshemmets mål, enligt styrdokumentet?

Vad tror du att läraren i fritidshem gör på förmiddagen under skoltid?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se